

Глушко Т.П.

Національний педагогічний університет

імені М.П. Драгоманова (м. Київ)

ORCID: 0000-0002-8759-7975

«АНАЛІТИКА ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ» ЯК ФІЛОСОФСЬКА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Найкращий спосіб передбачити майбутнє – це створити його

Авраам Лінкольн

Ідея запровадження нової освітньо-професійної програми філософсько-економічного спрямування для освітнього рівня «Магістр» на базі Факультету філософії та суспільствознавства виникла кілька років тому й стала для нас поштовхом до пошуку відповідної назви та змістовного наповнення навчального плану. Адже актуальність та доцільність такої програми не викликала сумніву, по-перше, зважаючи на кризу економічної картини світу, що розпочалась у 2008 році й триває досі. По-друге, ми зважали, що саме філософія формує ті навички й компетенції, запит на які все частіше робить сучасний бізнес, відбираючи своїх майбутніх працівників.

Власне, сьогодні для успішної самореалізації недостатньо просто щось знати, оскільки знання дуже швидко оновлюються й застарівають, і економічні знання не є виключенням. Тому ми відштовхувались від того, що фахівець у галузі філософської аналітики економічних процесів повинен вміти постійно шукати нові знання й навіть самостійно їх створювати у перманентно мінливих умовах сучасного світу. Особливо це актуально у кризових ситуаціях, які сьогодні вже фактично стали нашим повсякденням, а «сова Мінерви», що, як відомо, є символом філософії, дійсно вилітає опівночі [парафраз відомого вислову Г. Гегеля], тобто саме у скрутні часи вона найбільш затребувана.

Відповідно, філософсько-економічна складова в освіті якраз і має стати такою «совою» в умовах економічних криз, адже вона повинна сформулювати умови для

підготовки таких фахівців, які будуть найбільш пристосованими до скрутних, кризових періодів в економічному житті суспільства та найшвидше знаходитимуть нові орієнтири, задаватимуть нові тенденції соціально-економічного поступу. Власне, філософи – це люди, які здатні створювати нову реальність з глибокими смисловими потенціалами, які, зокрема розуміють, що «не існує остаточного рішення, яке розв'язало б проблеми організації економічного життя» [3, с. 11] і, тому, такі рішення необхідно перманентно вдосконалювати та шукати їм більш якісні альтернативи.

Саме у такому теоретичному руслі ми можемо розраховувати на становлення самодостатньої української «економічної нації» [див. 1] та на забезпечення потенціалів її розвитку у тривалій перспективі. А для цього варто, перш за все, стратегічно обґрунтувати необхідні нам економічні реформи, у розробці яких ми будемо виходити із *своїх національних економічних потреб, інтересів та пріоритетних можливостей*. Такий вектор, на наше глибоке переконання, спрямує поступ країни у напрямі становлення й розвитку економічно ефективного суспільства, яке буде орієнтуватися, за висловом Е. Райнерта, на вивчення стратегії й тактики тих, хто створював економічні системи сучасних процвітаючих країн, а не на риторичні декларації їхніх «забудькуватих» послідовників [див. 4].

Інші важливі чинники, які не меншою мірою спонукали нас до акумуляції результатів філософського осмислення економічної реальності цілою плеядою філософів – від Аристотеля до К. Маркса й від Ж. Бодрійяра до Ф. Джеймісона – та їхнього впровадження в освітню практику у межах такої програми полягають у наступному: по-перше, це досить тривала криза капіталізму, про який досить влучно висловились Х. Фріланд, наголосивши, що у сучасних умовах єдине, на чому ще тримається сучасний капіталістичний уклад, це те, що більшість світу у нього просто вірить [6, с. 11], тобто ця світоглядна система тримається сьогодні виключно на вірі, як, наприклад, релігія; і, по-друге, це *криза супровідної капіталізові неоліберальної економічної доктрини* з характерним їй атрибутом консумеризму та інші кризові аспекти домінуючої у глобальних масштабах економічної ідеології.

У результаті освітня програма отримала назву «Аналітика економічних процесів» і увібрала в себе чотири базові філософсько-економічні дисципліни. Її ключовими змістовними аспектами стали: базовий загальний курс з філософії економіки; вивчення філософських проблем національних господарських систем і характерних їм процесів; аналіз філософських засад бізнес-процесів; а також вивчення філософських основ фінансових та управлінських процесів у сучасній економіці [див. 2]. У такий спосіб, ми сформували цілком структурований теоретичний каркас для реалізації цієї магістерської програми та на сьогодні вже можемо говорити про перший досвід її реалізації, оскільки цього навчального року успішно отримали дипломи перші випускники за цим напрямом.

На наш погляд, деякі елементи цієї програми могли б бути залучені до викладання основних дисциплін на економічних факультетах, адже, як відзначив сучасний чеський філософ Т. Седлачек, в умовах ХХІ століття «економістам варто було б переглянути методи викладання економіки» [5, С. 480]. Зокрема дослідник також пропонує досить влучне бачення суті економічної науки, коли наголошує, що «хорошим економістом може стати хороший математик чи чудовий філософ» [5, С. 476].

Отже, подальша розробка, вдосконалення та наповнення даної освітньої програми додатковими матеріалами, що напрацьовуються у межах роботи Лабораторії філософсько-економічних досліджень на базі кафедри філософії, дозволить нам, на наш погляд, досягти наступних цілей: сформувати додатковий потенціал для розвитку філософсько-економічних досліджень в Україні та вивести на ринок праці фахівців, які мислитимуть стратегічно й матимуть навички аналізу економічних теорій не тільки у вимірі їх змістовного навантаження, а й на рівні врахування «вбудованих» у них ідеологічних доктрин та масштабно осмислювати їхній функціональний і соціально-практичний потенціал у конкретних історичних та соціально-політичних умовах з урахуванням максимального зиску для українського громадянського суспільства.

Література:

1. Глушко Т.П. Економічна теорія нації: соціально-філософський контекст. Монографія. К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. 299 с.
2. Глушко Т.П. Навчально-методичні матеріали з освітньо-професійної програми «Аналітика економічних процесів» галузі знань 03 – Гуманітарні науки, спеціальності 033 – Філософія, освітнього ступеня Магістр. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 76 с.
3. Рей Р. Я ж вам казав! Сучасна економіка за Гайманом Мінськи / пер. з англ. О. Вальчишен, В. Кальонова, О. Сосновська. К.: Наш формат, 2018. 288 с.
4. Райнерт Э. Почему богатые страны стали богатыми и почему бедные страны остаются бедными. М.: Издат. дом НИУ ВШЭ, 2017. 384с.
5. Седлачек Т. Економіка добра і зла. Слідами людських пошуків: від Гільгамеша до фінансової кризи / Томаш Седлачек; пер. з чеської Т. Окопної. Л.; Вид-во Старого Лева, 2017. 520 с.
6. Фріланд Х. Плутократи. Епоха нових багатих і занепад старої системи / пер. з англ. М. Климчука. К.: Наш формат, 2017. 328 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
Факультет філософії та суспільствознавства
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ
Лабораторія філософсько-економічних досліджень

МАТЕРІАЛИ

*I Всеукраїнського міждисциплінарного круглого столу
з філософсько-економічної проблематики*

*«ФІЛОСОФІЯ, ЕКОНОМІКА ТА ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ
У ПЕРСПЕКТИВІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ»*

(Київ, 5 червня 2020 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА
Факультет філософії та суспільствознавства
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ
Лабораторія філософсько-економічних досліджень

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнського міждисциплінарного круглого столу
«ФІЛОСОФІЯ, ЕКОНОМІКА ТА ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ
У ПЕРСПЕКТИВІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ»

(Київ, 5 червня 2020 року)

Київ
Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова
2020

УДК 1:330(378)
ББК 87.6:65
Ф-56

*Рекомендовано до друку Вченою радою
НПУ імені М.П. Драгоманова
(протокол № 11 від 25 червня 2020 року)*

«Філософія, економіка та філософія економіки у перспективі розвитку сучасної гуманітарної освіти». Матеріали круглого столу. 5 червня 2020 року. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. 72 с.

До збірки включено матеріали виступів та доповідей, підготовлених до участі у першому Всеукраїнському круглому столі «Філософія, економіка та філософія економіки у перспективі розвитку сучасної гуманітарної освіти». У представлених увазі читача текстах досліджуються методологічні проблеми сучасної економічної науки, феномен креативної економіки, соціально-філософські аспекти управлінської діяльності, соціально-практичне та ідеологічне значення феномену грошей, креативна складова господарської діяльності, а також кризові виміри сучасного капіталізму та деякі інші аспекти означеної проблематики.

Для всіх, кого цікавлять актуальні проблеми сучасних філософсько-економічних досліджень.

ББК 87.6:65
Ф-56

Відповідальний редактор доктор філос. наук, доцент Т.П. Глушко

Редакційна колегія: доктор філос. наук, проф. Н.Г. Мозгова; доктор філос. наук, проф. І.Г. Немчинов; доктор філос. наук, доц. Т.П. Глушко

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за зміст своїх текстів та точність наведених цитат

*Розповсюдження та тиражування без письмового дозволу
кафедри філософії НПУ імені М.П. Драгоманова заборонено*

ISBN 978-966-931-229-7
(електронне видання)

© Колектив авторів, 2020
© Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, 2020

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

NATIONAL PEDAGOGICAL DRAGOMANOV UNIVERSITY

Faculty of Philosophy and Social Science

CHAIR OF PHILOSOPHY

Research Lab for Philosophy of Economics

**«*PHILOSOPHY, ECONOMICS AND PHILOSOPHY OF ECONOMICS*
IN DEVELOPMENT PROSPECT FOR
MODERN HUMANITARIAN EDUCATION»**

Proceedings of the ROUND TABLE

June 5th of 2020

Kyiv

Dragomanov University Publishing House

2020

The Editorial Board:

Nataliya Mozhova – Dr. of Philosophical Sciences, Professor

Ihor Nemchinov – Dr. of Philosophical Sciences, Professor

Tetiana Hlushko – Dr. of Philosophical Sciences, Docent

«Philosophy, Economy and Philosophy of Economy in the Development Prospect for Modern Humanitarian Education». Proceedings of the Round Table. *5th of June 2020*. Kyiv: Dragomanov University Publishing House, 2020. 72 p.

ISBN 978-966-931-229-7

© Authors
© National Pedagogical Dragomanov
University, 2020

Наукове видання

*І ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ
З ФІЛОСОФСЬКО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ*

**«ФІЛОСОФІЯ, ЕКОНОМІКА ТА ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ
У ПЕРСПЕКТИВІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ»**

*Матеріали круглого столу
(5 червня 2020 року)*

THE FIRST ALL-UKRAINIAN INTERDISCIPLINARY ROUND TABLE

**«PHILOSOPHY, ECONOMICS AND PHILOSOPHY OF ECONOMICS
IN DEVELOPMENT PROSPECT FOR
MODERN HUMANITARIAN EDUCATION»**

***Proceedings of the ROUND TABLE
(June 5th of 2020)***

Тексти друкуються за авторською редакцією

Автор обкладинки – Т.П. Глушко

Підписано до друку 30.06.2020 р. Формат 60x84/16.

Папір офісний. Гарнітура Times New Roman.

Ум. др. арк. 4,42. Обл.-вид. арк. 3,32

Зам. № 074.

Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію ДК № 1101 від 29.10.2002. (044) 234-75-
87 Віддруковано в друкарні Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова (044) 239-30-26

ЗМІСТ

Вступне слово	3
Березінець І.В. Гроші як «цивілізаційний чинник».....	7
Власенко Ф.П., Левченко Є.В., Товмаш Д.А. Організаційна антропологія в структурі підготовки сучасного управлінця.....	10
Глушко Т.П. «Аналітика економічних процесів» як філософська освітня програма: досвід та перспективи.....	14
Гончаренко К.С. Криза сучасного урбаністичного капіталізму.....	18
Ілляхова М.В. Значення креативних індустрій у безперервному професійному розвитку науково-педагогічного працівника.....	22
Калита Т.В. Креативна економіка: між ринком і мистецтвом.....	28
Мозер М.Є. Креативна економіка у філософському аспекті глобальних викликів ХХІ століття.....	32
Мозгова Н.Г. Господарство як спосіб преображення світу (теоретичні розвідки С. Булгакова).....	36
Назаренко М.С. Стратегії «зеленої економіки»: соціально-етичні орієнтири.....	39
Немчинов І.Г. Ідейне підґрунтя кооперативного руху (біографічна розвідка з громадського служіння священика Михайла Ковальчука).....	41
Облова Л.А. Багатство цивілізації.....	48
Остапчук Г.О. Як можливе філософське обґрунтування економіки?.....	53
Пономаренко В.В. Філософські тенденції сучасної економічної теорії.....	55
Прокопчук Ю.О. Когнітивна наука, філософія та економічна теорія: стратегії практичної взаємодії.....	58
Русаков С.С. Спонтанний порядок арт-ринку.....	61
Шушкевич Є.М. Про один експериментальний простір для розвитку криптоекономіки.....	65

CONTENTS

Preface	3
Iryna Berezinets Money as a «Factor of Civilization».....	7
Fedir Vlasenko, Yevhenia Levcheniuk, Dmytro Tovmash Organizational Anthropology in the Structure of the Modern Manager Training.....	10
Tetiana Hlushko «Analytics of Economic Processes» as Philosophical Educational Program: Experience and Perspectives.....	14
Kateryna Honcharenko Crisis of Modern Urban Capitalism.....	18
Maryna Illiakhova The value of creative industries in permanent professional development of scientific-pedagogical worker	22
Tetiana Kalyta Creative Economy: Between Market and Art.....	28
Maiia Mozer Creative Economy in Philosophical Aspect of Global Challenges for XXI Centure.....	32
Nataliya Mozhova Economy as a Way to Transform the World (Theoretical Studies of S. Bulhakov).....	36
Mariya Nazarenko Strategies of «Green Economy»: Socio-Ethical Guidelines.....	39
Ihor Nemchynov Ideological Basis of the Cooperative Movement (the Biographical Exploration of Public Service of the Priest Mikhailo Kovalchuk).....	41
Liudmyla Oblova Wealth of Civilization.....	48
Halyna Ostapchuk How is Philosophical Justification of Economics Possible?.....	53
Vitalii Ponomarenko Philosophical Tendencies of Modern Economic Theory.....	55
Yurii Prokopchuk Cognitive Science, Philosophy and Economic Theory: Strategies for Practical Interaction	58
Sergiy Rusakov Spontaneous Order of Art-Market.....	61
Yevhenii Shushkevych About One of the Experimental Spaces for Crypto Economic Development.....	65